

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปัจจุบันไม่สามารถสร้างเยาวชนออกมาเป็นผู้ผลิตและผู้ประกอบอาชีพที่มีความสามารถ โดยเฉพาะสร้างงานด้วยตนเองได้ จำเป็นจึงต้องปรับปรุงทางด้านวิชาการ ทักษะ ความสามารถเชิงปฏิบัติ รวมทั้งความรู้ความสามารถในด้านการตลาด การจัดการ การสหกรณ์ และคุณธรรมน้ำใจ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเอง ซึ่งลักษณะการจัดการศึกษาปัจจุบัน เป็นการเตรียมเยาวชนออกมารับราชการหรือถูกจ้างแรงงาน การศึกษาไม่มีระบบงานที่ส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานอาชีพที่ครบวงจร และส่งเสริมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ทั้งไม่มีการฝึกอบรมให้เยาวชนออกมาประกอบสัมมาชีพที่ตรงกับสภาพ เศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530)

ขณะเดียวกันกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และวิทยาการต่าง ๆ ก็ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง การจัดการศึกษาจึงมุ่งให้คนสามารถดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ค่านิยม เศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ระยะที่ผ่านมา การศึกษาเป็นการสอนหนังสือมิใช่สอนคน เน้นการสอนวิชาสามัญเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูง ขึ้นไปและรับราชการ โดยเฉพาะภาครัฐบาลซึ่งเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญของผู้จบการศึกษามีการเพิ่มอัตรากำลังปีละไม่เกินร้อยละ 2 ส่วนภาคเอกชนก็มีการเพิ่มอัตรากำลังในอัตราลดลงเรื่อย ๆ อัตรการว่างงานจึงเพิ่มขึ้น เนื่องจากคน เป็นผลผลิตของการศึกษาไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้เหมาะสมมีค่านิยมที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพทั้งลักษณะงานอาชีพรับจ้าง และงานประกอบอาชีพอิสระ จึงนับว่าการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรคนไทยเป็น เรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่สุด จากนัยของระบบพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (20 กันยายน 2527) คือ "การให้การศึกษาที่ครบถ้วนทั้งทางด้านศิลปกรรมจรรยา วิชาสามัญ และวิชาชีพนั้นเป็นการปูพื้นฐานอย่างสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีความสามารถ ซึ่งจะเป็นกำลังในการสร้างเสริมความเจริญมั่นคงของบ้าน เมืองต่อไปในวันข้างหน้า . . . ." เฉกเช่นรัฐต้องจัดการศึกษาให้ผู้เข้ารับ

การศึกษาพึ่งตนเองได้ กล่าวคือไม่ว่าจะจบการศึกษาระดับใดสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ตามสมควร ดังนั้นจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาจึงจัดเพื่อประโยชน์สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยรู้จักสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม และเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพตามสมควร (สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ และ ศิริกุล ไทพิทักษ์, 2525)

จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นระยะตลอดมา พบว่ามีปัญหาการใช้หลักสูตร ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2526 พงษ์พิศ ทะคง ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีการเขียนแผนการสอน ขาดห้องเรียนเฉพาะ และห้องปฏิบัติการวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพงบประมาณมีจำนวนจำกัดทุกหมวดวิชา บุคลากรแนะแนวยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนครูขาดความรู้ความเข้าใจการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ ยังไม่มีการนิเทศและติดตามผลผู้บริหารไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร

ในปี พ.ศ. 2527 ชนิดา รัชพลเมืองและคณะ ได้ทำการวิจัยแนวโน้มการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 พบว่าปัญหาการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรใหม่ คือ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายและหลักการ ตลอดจนวิธีการสอน การวัดผล ซึ่งหลักสูตรมัธยมศึกษาจัดได้อย่างกว้างและลึก แต่เมื่อปฏิบัติกลับไม่ตรงตามหลักสูตรที่วางไว้ การเรียนการสอนด้านวิชาการและวิชาชีพยังมีปัญหาในด้านความพร้อมของครูและโรงเรียน การสอนวิชาชีพยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ การฝึกงานจากแหล่งวิทยากรสถานประกอบการสอนอาชีพอิสระยังมีน้อย ทำให้ผู้เรียนทำงานไม่เป็น เมื่อจบการศึกษาลักษณะการเรียนยังคงเป็นการเรียนต่อในระดับสูง หลักสูตรไม่จบในตัวเอง โดยแท้จริงและตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิชาเรียนตามความถนัด เพื่อยึดเป็นอาชีพก็ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงในการเรียนยังคงต้องการเน้นการฝึกวิชาการเพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2528 ฉวีวรรณ เต็มพิทักษ์ ได้ทำการวิจัยปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง

สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่านโยบายโดยส่วนรวมที่กำหนดไว้ยังขาดการกล่าวถึง การที่จะใช้ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี และสถานประกอบการในท้องถิ่นมา เป็นเครื่องสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ไม่มีการวิเคราะห์แผนการเรียนที่เปิดสอนเพื่อหาจุดบกพร่องต่าง ๆ ขาดการประสานงานในการวางแผนและบริหารวิชาการกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาวิชาบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา ขาดแคลนครู งบประมาณ สถานที่ จึงใช้วิธีการจำกัดจำนวนวิชา เลือกที่เปิดสอน อาจารย์ไม่ปรับปรุงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนยังไม่มี การสำรวจแหล่งทรัพยากรและวิชาชีพท้องถิ่น เพื่อนำมาช่วยในการเรียนการสอน สถานประกอบการที่มีอยู่ในชุมชนยังไม่เข้าใจ และไม่ร่วมมือกับโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2529 วิเศษ บุญผู้ ได้ทำการวิจัยปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง พบว่าโรงเรียนไม่สามารถจัดบริการทางานให้นักเรียนทำ ในวันหยุดหรือนอกเวลา หรือเมื่อจบการศึกษาแล้วได้ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนพานักเรียนไปศึกษาดูงานภาคปฏิบัติในสถานฝึกงานอาชีพ โรงเรียนไม่สามารถเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยาย ความรู้วิชาพื้นฐานอาชีพแก่นักเรียนได้ สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระไม่ให้ความร่วมมือด้วยดี นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ด้านอาชีพไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนขาดความเข้าใจวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ และนักเรียนขาดความคิดริเริ่มในการทำงานอาชีพของนักเรียนเอง นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกงานทดลองด้วยตนเอง

รายงานการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ ในปี 2527 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศพบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาพลานามัย พื้นฐานอาชีพ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ร้อยละ 65, 53, 47, 44, 40 และ 30 ตามลำดับ ต่อมาในปี 2529 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ ในวิชาพลานามัย ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ พื้นฐานวิชาอาชีพ และภาษาอังกฤษ ร้อยละ 56, 49, 43, 46, และ 27 ตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2528, 2530)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530) พบว่าทางการเรียนการสอน วิชาการต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาเพื่อการอาชีพ และการมีงานทำยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้มี ประสิทธิภาพและกว้างขวางเพียงพอแก่การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน สื่อและ เครื่องมืออุปกรณ์การสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้บังเกิดผลดีต่อการ เรียนรู้ของนักเรียนตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในเรื่อง การศึกษาเพื่อการมีงานทำ

ในปี พ.ศ. 2531 ยุพิน ประจวบเหมาะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกอบ อาชีพอิสระ : หนทางแก้ปัญหาคารว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยสำรวจข้อคิดเห็นของศิษย์เก่าคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้แบบสอบถามพบว่า งานส่วนใหญ่ที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทำ คือ งานรับ จ้างทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลมีถึงร้อยละ 63.8 และที่ไปประกอบอาชีพเองมีเพียงร้อยละ 22.6 แต่มีบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพอิสระถึงร้อยละ 83.4 ซึ่งยังขาดคุณสมบัติ ของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ ทศนคติของผู้เคยและไม่เคยประกอบอาชีพอิสระต่อความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพอิสระพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน โดยให้ความเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระ ให้สำเร็งนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งภายในและภายนอกโดยมีปัจจัยภายในคือตัวผู้ประกอบ การเอง ยังขาดความสามารถเฉพาะตัว และขาดประสบการณ์ในอดีต อันเป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้น ได้หากได้รับการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาแนวใหม่ อันประกอบด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร และหลักสูตรเสริมสำหรับบัณฑิตที่ประสงค์จะไปประกอบอาชีพอิสระให้ได้สร้างประสบการณ์ให้กับ ตนเองก่อนการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาแนวใหม่ในลักษณะดังกล่าวเชื่อว่าจะเป็นแรงผลักดัน อย่างสำคัญที่จะพัฒนาฝึกฝนบัณฑิตให้มีคุณสมบัติไปประกอบอาชีพอิสระได้ และทำให้ปัญหาการว่างงาน ลดไปในที่สุด

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ทำให้ทราบมีสาเหตุหลายประการ รวมทั้งโครงสร้างของ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งกำหนดให้นักเรียนเลือกวิชาอาชีพเป็นวิชา เลือกตามแผนการเรียนได้ถึงร้อยละ 67 จึงควรจะลัดตาม เวลาเรียนส่วนนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อ การส่งเสริมค่านิยมให้นัก เรียนรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียนได้ กรมวิชาการและ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงร่วมกันดำเนินโครงการพัฒนาการ บริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระขึ้น โดยคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา เข้าเป็นโรงเรียนนําร่อง 17 โรงเรียน กระจายอยู่ทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ และโรงเรียนเอกชนอีก 2 โรงเรียน ประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รุ่นที่ 1 (2530-2532) รุ่นที่ 2 (2531-2533) รุ่นที่ 3 (2532-2534) มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ มุ่งจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน เห็นช่องทางและมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ และยังมีมุ่งให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2530)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนฝึกผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ทั้งในวิชาสามัญและวิชาอาชีพ และสามารถปรับโครงสร้างหลักสูตรให้เอื้อต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อที่จะให้ผู้เรียนที่มีความถนัด ความสนใจในอาชีพมีโอกาสฝึกงานอาชีพจริงในระหว่างเรียน โดยการให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนวิชาบังคับน้อยที่สุด ก็จะมีเวลาเหลือสำหรับการปฏิบัติงานอาชีพ เริ่มตั้งแต่สำรวจ วางแผน จนถึงขั้นปฏิบัติงาน มีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อเป็นการสนองเจตนารมณ์ตามนโยบายการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ชัด เจนว่า มุ่งจะเร่งรัดพัฒนาการศึกษาให้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนา เศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการมีงานทำ และมีรายได้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเร่งรัดพัฒนาสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อสร้าง ความสามารถในการประกอบอาชีพให้แก่ นักเรียน โดย เน้นการฝึกปฏิบัติใน ด้านการงาน การอาชีพ เร่งปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในการทำงานและการพึ่งตนเองเพื่อที่จะให้เยาวชนมีความสามารถมีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพโดย เฉพาะ อาชีพอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530)

จากแนวคิดนี้จึงมุ่งการเตรียม เยาวชน เข้าสู่อาชีพ ซึ่ง พะนอม แก้วกำเนิด (2532) ให้ทัศนะว่า ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องหาทางส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการที่จะสร้างโครงสร้างการบริหารงานและประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมด้านอาชีพ เยาวชนระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาควรมุ่งส่งเสริมให้เกิดรายได้จากผลผลิตของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้สามารถสำรวจข้อมูลทางอาชีพ รู้จักวางแผน สามารถเลือกประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียนให้เหมาะสมกับตนเอง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

ทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการสถานประกอบการต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ โกวิท วรพิพัฒน์ (2530) ยังกล่าวถึงโครงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายว่า กรมวิชาการได้ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อใช้เป็นโครงการทดลองที่จะช่วยให้นักเรียนมีรายได้ขณะเรียนและเป็นการสร้างอาชีพอิสระ ลดปัญหาการว่างงาน ผู้ที่จะสมัครเข้าเรียนในโครงการจะต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์ และเข้าใจหลักการ วิธีการเรียนการสอน พร้อมทั้งผู้ปกครองต้องอนุญาตด้วย ในช่วง 2 สัปดาห์แรกเด็กจะได้ศึกษาเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ จากนั้นจะให้เด็กออกไปสัมผัสกับอาชีพที่แท้จริง และเมื่อได้เรียนรู้กับอาชีพพอสมควรแล้ว จะต้องคิดโครงการประกอบอาชีพโดยรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ อย่างน้อย 4 คนต่อ 1 กลุ่ม เสนอโครงการให้คณะกรรมการพิจารณา การพิจารณาซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยนายธนาคารในจังหวัด พาณิชยจังหวัด เกษตรจังหวัดและอุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งนักธุรกิจพิจารณาว่า โครงการของแต่ละกลุ่มจะสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้หรือไม่ ในกรณีที่การดำเนินการของโครงการติดขัดทางการเงินหรือมีปัญหาอย่างอื่น ทางคณะกรรมการจะเข้ามาช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ โดยผู้ปกครอง อาจารย์จะต้องติดตามผลร่วมกัน

โครงการพัฒนาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระ เป็นโครงการนำร่อง และได้เริ่มดำเนินงานตามโครงการมาแล้ว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ปี 2530

1. จัดประชุมผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระ (25-26 กุมภาพันธ์ 2530)
2. จัดประชุมปฏิบัติการร่างแผนการเรียนวิชาชีพ และโครงการปฏิบัติงานอาชีพ (11-13 มีนาคม 2530)
3. การศึกษาดูงาน และสัมมนาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น (1-2 มิถุนายน 2530)

ครั้งที่ 2 จังหวัดชลบุรี (10-11 กันยายน 2530)

4. การติดตามผลโครงการปฏิบัติงานอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ
โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัด เชียงใหม่ และโรงเรียนเขलगคันคร
จังหวัดล่ำปาง (22-23 กันยายน 2530)

ปี 2531

1. การศึกษาองานและสัมมนาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ
2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 จังหวัดยะลา (3-5 กุมภาพันธ์ 2531)

ครั้งที่ 2 จังหวัด เชียงใหม่ (6-8 กรกฎาคม 2531)

2. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพ
อิสระ (1-31 มิถุนายน 2531)

ปี 2532

1. การสัมมนาผลการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนระหว่างเรียน

ครั้งที่ 1 จังหวัดนครปฐม (7-9 สิงหาคม 2532)

ครั้งที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์ (23-25 สิงหาคม 2532)

2. การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพ
อิสระระหว่างเรียน (มิถุนายน - กรกฎาคม 2532)

ผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพอิสระ
ระหว่างเรียนตามปฏิทินปฏิบัติงาน มักจะมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ตามโครงการปฏิบัติงานอาชีพของ
คณะนักเรียน แผนการเรียนวิชาอาชีพ ซึ่งผลสำเร็จที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการนี้
จำเป็นจะต้องศึกษาริธีการดำเนินงานในส่วนที่ได้ปฏิบัติจริง และในส่วนที่ยังไม่ได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติ
ไม่ได้ เพื่อ เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง เป้าหมายของการบริหารหลักสูตร มัธยมศึกษา
ตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพอันสูงสุด

อนึ่งแม้ว่าขณะนี้ทางกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 โดยมีแนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาอาชีพว่านักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและจัดการได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2532) จากกรอบแนวความคิดนี้จึงกำหนดเป็นหลักการ ข้อ 1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะ เฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ข้อ 2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือการศึกษาต่อ และเป็นจุดหมาย ข้อ 7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ข้อ 8. มีนิสัยรักการทำงานเต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีทักษะในการจัดการ และโครงสร้างวิชาบังคับจำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกเสรีจำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ)

โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 น่าจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กลับส่งเสริมสนับสนุนให้เอื้อต่อการบริหารหลักสูตร โดยเฉพาะให้นักเรียนได้ฝึกงานอาชีพจริงในระหว่างเรียนจากวิชาเลือกเสรีจำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้ ส่วนโครงการบริหารหลักสูตร เพื่อประกอบอาชีพอิสระให้นักเรียนได้เลือกวิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้จำนวน 48 หน่วยการเรียนรู้

ดังจะเห็นได้ว่าการดำเนินโครงการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นชอบในหลักการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาในการฝึกงานอาชีพจริงระหว่างเรียน จึงได้ออกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ รก 398/2530 เรื่องการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ให้โรงเรียนในโครงการฯ ปรับปรุงการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาระสำคัญ 3 ประการ คือ 1. การจัดวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ 2. การจัดคาบเวลาเรียน 3. การจัดวิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการการบริหารหลักสูตรว่ามีวิธีการดำเนินการปฏิบัติอย่างไร และปฏิบัติอะไรบ้าง พร้อมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ความสำคัญของการดำเนินงานโครงการต่อเนื่องของหน่วยงานใด

หากโครงการได้รับการศึกษาและติดตามอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามขั้นตอนย่อมมีส่วนอันสำคัญต่อความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของผลการดำเนินงานโครงการซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหน่วยงาน และผู้ร่วมโครงการนี้ ว่าภารกิจหรือการดำเนินงานของหน่วยงานควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาไปในทิศทางใด กอปรด้วยโครงการฯ นี้ มีแนวดำเนินการสอดคล้องกับโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งกรมสามัญศึกษาถือเป็นนโยบายและจุดเน้น ปี 2533 ในข้อ 2 ว่า

นักเรียนจะร่วมกันเป็นกลุ่มประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โดย เน้นอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เน้นการทำงานเป็นระบบ การรู้จักประชมปรึกษาหารือกัน กับการรู้จักพัฒนางาน การแก้ปัญหา การจัดบันทึก มติข้อตกลงต่าง ๆ รวมทั้งการทำบัญชี และการปฏิบัติตามมติหรือกติกาของกลุ่มมีเป้าหมายว่า ในปี 2533 ผลผลิตจากอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน (โดยไม่เสียผลการเรียนวิชาหนังสือ) ให้ได้ผลทั้งส่วนที่จำหน่าย ส่วนที่บริโภคเองหรือนำไปให้พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่น้อง ผู้มีพระคุณ เพื่อประเมินค่าเป็นตัวเงินแล้วควรมีกำไรไม่ต่ำกว่าคนละ 50 บาท ต่อปี (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, 2532)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ และคณะนักเรียนแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพอิสระ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในรายชื่อโรงเรียนที่แนบท้ายคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 398/2530 ซึ่งร่วมโครงการรุ่นแรกปีการศึกษา 2530

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ โดยมุ่งศึกษาวิธีการดำเนินงานและปัญหาของการดำเนินงานตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ตามขั้นตอนการดำเนินงานของ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2530) ซึ่งประกอบด้วย

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 จัดตั้งคณะกรรมการ

- คณะกรรมการปฏิบัติการ
- คณะกรรมการอนุมัติโครงการ

1.2 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

1.3 เตรียมความพร้อมด้านวิธีการสอน เขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติโครงการ

- เตรียมความพร้อมให้นักเรียนเกี่ยวกับการเขียนโครงการและการขออนุมัติโครงการ
- ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อเขียนโครงการสำหรับนักเรียน จะเลือกปฏิบัติระหว่างเรียน
- สำรวจความต้องการของตลาด
- เลือกอาชีพที่จะประกอบตามโครงการ

- สำนักรวบรวมความพร้อมในการประกอบอาชีพที่เลือก
- ความรู้ความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ
- สถานประกอบการ
- เงินทุน
- วัสดุอุปกรณ์
- วัตถุดิบ
- ผู้ร่วมงาน
- กำหนด เป้าหมายหรือรายได้

1.4 การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ เพื่อให้การปฏิบัติงานอาชีพได้ผลดี

- ปฏิทินกำหนด เวลาที่นักเรียนจะเสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติ
- ปฏิทินกำหนดการนิเทศและกำหนดครุภัณฑ์
- ปฏิทินกำหนดการประชุมสัมมนานักเรียน

2. ขั้นตอนการ

2.1 การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ

- การจัดคาบเวลา เรียนวิชาสามัญบังคับและวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ
- การจัดวิชา เลือกตามแผนการเรียน
- วิชา เลือกตามแผนการเรียน
- วิชา เลือกเสรี

2.2 การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

- การจัดการ
- กระบวนการผลิต
- การตลาดจากแหล่งภายนอก

2.3 การเขียนโครงการปฏิบัติงานอาชีพของนักเรียน

2.4 การปฏิบัติงานของนักเรียนตามขั้นตอนในโครงการที่ได้รับอนุมัติ

- การจัดการทางอาชีพ
- การลงทุน
- วัตถุประสงค์
- ทำเล
- การแบ่งความรับผิดชอบ
- การประชาสัมพันธ์
- การตลาด การจัดจำหน่าย
- การจัดตกแต่ง รักษาความสะอาด
- การบรรจุหีบห่อ
- การขนส่ง
- การทำบัญชี
- การสัมมนา หรือวิเคราะห์โครงการอาชีพโดยผู้ชำนาญการ

2.5 การประเมินผลการจัดแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

- ด้านการเรียน
  - การประเมินผลด้านพุทธิพิสัย
  - การประเมินผลด้านจิตพิสัย
  - การประเมินผลด้านทักษะ
- ด้านการปฏิบัติ
  - กระบวนการจัดการ
  - กระบวนการทำงาน
  - ผลผลิต

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การดำเนินงาน หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้ร่วมโครงการรุ่นที่ 1 เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล

การบริหารหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ให้บรรลุผลตามข้อกำหนดของหลักสูตร ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ชั้นเตรียมการ และชั้นดำเนินการ

อาชีพอิสระในโครงการ หมายถึง อาชีพที่มีกระบวนการจัดการที่อาศัยทักษะเทคนิค การจัดการตามหลักวิชา สามารถดำเนินการต่อเนื่องไปได้ในระยะยาว เป็นอาชีพสุจริต ไม่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม และประเพณีของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2530)

โรงเรียนร่วมโครงการรุ่นแรก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด กรมสามัญศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ในเอกสารแนบท้ายคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 398/2530

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

ครูอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา โครงการปฏิบัติงานอาชีพสำหรับนักเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

คณะนักเรียนแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง นักเรียนที่มีความสนใจ จะประกอบอาชีพระหว่างเรียน

ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง กับโครงการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และครูแนะแนว สามารถนำไปปรับปรุงและส่งเสริมการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาพิเศษ และนักการศึกษา สำหรับใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา วิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพ (วิชาบังคับ) และวิชาเลือกตามแผนการเรียน, วิชาเลือกเสรี (วิชาเลือก) ในโครงการนำร่องของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปให้เหมาะสมและมีคุณภาพต่อไป

3. ในการศึกษาวิจัยนำร่องการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตร เพื่อให้ทางกรมวิชาการได้ใช้เป็นเครื่องมือแนวทาง สำหรับการประเมินโครงการฯ เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งยังเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทั่วไปจะทดลองร่วมปฏิบัติกับโครงการอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในโครงการปีการศึกษา 2530 โดยผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาในโครงการ ปีการศึกษา 2530 ตามรายชื่อโรงเรียนที่แนบท้ายคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 398/2530 จำนวน 17 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน	17 คน
- ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	จำนวน	17 คน

2. ครูอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ จำนวน 61 คน

3. นักเรียนแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพ จำนวน 270 คน

รวมจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ทั้งสิ้น 365 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
สำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยแบ่งออกเป็น
4 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร
- ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
- ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ
- ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะนัก เรียนแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพ

แบบสอบถามแต่ละฉบับ มี 3 ตอน คือ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร

ตอนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบสำรวจ
รายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นคำถาม เกี่ยวกับการดำเนินของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการประกอบ
ด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบ
อาชีพอิสระ การเตรียมอำนวยความสะดวกด้านวิธีการสอนเขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติ
โครงการ การจัดปฏิทินปฏิบัติการและขั้นตอนการได้แก่ การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ
การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือ เกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพมีลักษณะ เป็นแบบสำรวจรายการ
และแบบปลาย เปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบ
ด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯการเตรียม
ความพร้อมด้านการเขียนโครงการ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นตอนการ ได้แก่ การจัด
แผนการเรียนอาชีพอิสระ การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษา ช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพ
มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลาย เปิด

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

ตอนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นคำถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการสอน เขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติโครงการ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อแนะนำสำหรับนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพ การประเมินผลด้านการจัดแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระทั้งด้านการเรียนและด้านการปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการสอน เขียนโครงการ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อแนะนำสำหรับนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพ การประเมินผลด้านการจัดแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระทั้งด้านการเรียนและด้านการปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 3 สำหรับครู-อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ

ตอนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นคำถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการสอน เขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติโครงการ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อแนะนำสำหรับนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพ การประเมินผลด้านการจัดแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระทั้งด้านการเรียน และด้านการปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการสอน เขียนโครงการ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อแนะนำสำหรับนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การจัดแผนการเรียนอาชีพอิสระ การส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางอาชีพ การประเมินผลด้านการจัดแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพอิสระทั้งด้านการเรียนและด้านการปฏิบัติมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 4 สำหรับนักเรียนแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว และการเลือกแผนการเรียนของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามโครงการประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการเขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติโครงการ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเขียนโครงการสำหรับนักเรียน การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การเขียนโครงการปฏิบัติงานอาชีพของนักเรียน การปฏิบัติงานของนักเรียนตามขั้นตอนในโครงการที่ได้รับอนุมัติมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านวิธีการเขียนโครงการ วิธีการขออนุมัติโครงการ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเขียนโครงการ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และขั้นดำเนินการ ได้แก่ การเขียนโครงการปฏิบัติงานอาชีพของนักเรียน การปฏิบัติงานของนักเรียนตามขั้นตอนในโครงการที่ได้รับอนุมัติเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี แนวคิด หลักการต่าง ๆ ของหลักสูตรการศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 คู่มือปฏิบัติงานโครงการพัฒนาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

1.2 เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร

1.3 การสัมภาษณ์ การติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระครั้งที่ 2/2531 และปี 2532

1.4 รายงานการปฏิบัติงานประกอบอาชีพอิสระของโรงเรียนตามโครงการฯ

2. สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ร่วมกับคณะกรรมการโครงการพัฒนาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อประกอบอาชีพอิสระ พร้อมด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ และนักเรียนแผนการเรียน เพื่อประกอบอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3. สร้างเครื่องมือฉบับร่าง โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ ช่วยตรวจความตรง และความสมบูรณ์ตามเนื้อหา แล้วนำมาพิจารณาแก้ไข

4. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาแก้ไขอย่างเหมาะสมแล้ว ไปใช้กับกลุ่มประชากรต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา โดยผ่านทางผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาการบริหาร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการปฏิบัติงานอาชีพ นักเรียนแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ ในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 17 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยจะส่งเครื่องมือพร้อมหนังสือขอให้ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มประชากรด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์บ้างเป็นบางโรงเรียน

3. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียนในกลุ่มประชากรเป็นผู้รวบรวมแบบสอบถามจัดส่งคืนทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยไปขอรับคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการฯ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อประกอบอาชีพอิสระ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

6. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัยประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน
มัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
เพื่อประกอบอาชีพอิสระและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
เพื่อประกอบอาชีพอิสระ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 กล่าวถึง การสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก